

Operational offshore wind farms and associated ship traffic cause profound changes in distribution patterns of Loons (*Gavia* spp.). Bettina Mendel, Philipp Schwemmer, Verena Peschko, Sabine Müller, Henriette Schwemmer, Moritz Mercker & Stefan Garthe 2019. *Journal of Environmental Management* 231: 429-438.

In de ondiepe Duitse bocht verblijven in de lente soms tienduizenden roodkeelduikers *Gavia stellata* tegelijk. Het is in de Noordzee voor deze soort dan ook een van de belangrijkste opvetgebieden voordat ze de reis naar de broedgebieden vervolgen. Het belang van dit stuk zee was al eerder onderkend en het heeft precies om die reden een speciale status gekregen: de 'Eastern German Bight Special Protection Area' (SPA). Goed beschermd dus, zou je zeggen.

Fout! Ook hier botsen de belangen, waarbij die van mensen gaan boven die van de natuur. Uitgerend middenin het SPA is een windmolenpark gebouwd, genaamd 'Butendiek': de vergunning voor het windpark was al verleend voordat de bijzondere status werd toegekend. Daarnaast zijn ook aan de randen van het beschermde gebied enkele windmolenparken gebouwd. Duikers behoren tot de schuwste en daarom zeer verstoringgevoelige van onze kustvogels. Zeetrekters kennen het beeld van plotseling langsvliegende groepjes roodkeelduikers, na enige tijd gevolgd door een langspruttelend bootje. Daarnaast weten we uit diverse studies dat duikers windmolenparken vermijden.

De Duitse onderzoekers zagen hun kans schoon bij dit levensgrote, zij het mogelijk destructieve, experiment en onderzochten de invloed van de windmolenparken op de verspreiding van de duikers. Ze veronderstelden bovendien dat niet alleen de turbines maar ook de boten die worden ingezet voor het onderhoud van het park van invloed zouden zijn op de verspreiding van de vogels. Dit aspect was in eerdere windmolenparkonderzoeken nog niet meegewogen. Gelukkig beschikten ze over een ruime set gegevens om hun resultaten mee te vergelijken, want in de jaren 2000-2013, een periode zonder windmolenparken in dit gebied, was de verspreiding van roodkeelduikers hier ook al in kaart gebracht.

De resultaten zijn schokkend: toen de windmolens eenmaal gebouwd waren, bleek de negatieve invloed op de duikers tot een afstand van maar liefst 16 kilometer meetbaar. Ze concentreerden zich nog wel binnen het SPA, maar in een deel dat zover mogelijk van alle parken vandaan ligt. Gebieden waar ze zich in eerdere jaren concentreerden, waren nu verlaten. De conclusies van dit onderzoek liegen er dus niet om: zowel de aanleg als de aanwezigheid van windparken én het dagelijkse scheepverkeer tussen de wal en de parken hebben het gebied ongeschikt gemaakt voor roodkeelduikers.

Deze resultaten zijn van groot belang voor de bescherming van zeevogels. Er wordt wel gesuggereerd dat er bij vogels na verloop van tijd gewenning voor een windmolenpark kan optreden. Daarmee impliceert men dat het allemaal wel meevalt met die invloed – even wachten en dan is er niets meer aan de hand. Voor meeuwen zal het onderhoudsverkeer van en naar het park misschien niet veel uitmaken, maar voor duikers (en zee-eenden) dus wel, want voor hen is het scheepvaartverkeer een chronische – namelijk dagelijkse – bron van verstoring.

Guido Keijl

[verschenen 6 maart 2019]